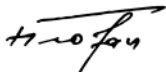

Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae
Preot Profesor Ene Braniște
Profesor Nicolae Lungu

DESPRE
CÂNTAREA ÎN COMUN
ÎN BISERICĂ

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2026

Cuprins

<i>Cuvânt înainte</i> († Teofan, Mitropolitul Modovei și Bucovinei)	7
Cântarea liturgică comună, mijloc de întărire a unității în dreapta credință (<i>Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae</i>)	11
Temeiuri biblice și tradiționale pentru cântarea în comun a credincioșilor (<i>Preot Profesor Ene Braniște</i>)	57
Cântarea în comun a poporului în biserică (<i>Profesor Nicolae Lungu</i>)	133

Cuvânt înainte

Această lucrare adună laolaltă texte de referință ce subliniază temeiurile adânci și binecuvântate ale participării de obște la slujba Bisericii.

Precum înțelegem din paginile ce urmează, efortul de a (re)aduce poporul drept-credincios la cântarea în comun nu este o inovație, ci o reîntoarcere la Tradiția Bisericii primare. Însăși structura Sfintei Liturghii implică și reclamă prezența și participarea activă a comunității. Îndemnuri precum: „Cu pace Domnului să ne rugăm” sau „Să zicem toți, din tot sufletul și din tot cugetul” brăzdează slujba și cheamă la aducerea în comun a glasurilor și a inimilor.

Sfântul Apostol Pavel ne îndeamnă: „... Toți laolaltă și cu o singură gură să lăudați pe Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos” (Rom. 15, 6). Această slăvire „cu o

singură gură” nu se poate întâmpla decât în cântare, iar aceasta constituie un mijloc de păstrare a unității de credință a Bisericii.

Câțiva dintre Sfinții Părinți ai Bisericii ne mărturisesc următoarele despre puterea acestei practici:

Sfântul Vasile cel Mare arată că psalmodia aduce cu sine iubirea, făcând din însoțirea glasurilor un fel de *trăsătură de unire între oameni*. El menționează, de asemenea, că Duhul Sfânt a amestecat plăcerea cântării în dogme, pentru ca, prin dulceața auzului, să primim folosul cuvintelor, întipărint mai bine învățăturile în suflete¹.

Sfântul Ioan Gură de Aur aseamănă glasurile credincioșilor cu „coardele unei chitare, care scot sunete diferite, dar produc o armonie a evlaviei”². Cântarea comună face ca diferențele de vârstă sau de altă natură să nu se simtă, aceeași suflare reglând vocile într-o singură melodie.

¹ Vezi mai jos, p. 19.

² Vezi mai jos, p. 31.

Fericitul Augustin mărturisea cum glasurile credincioșilor, care răsunau puternic, îi pătrundeau în urechi și odată cu ele „adevărul lor în inima”³ sa, aducându-i un sentiment de evlavie și împăcare.

Adresându-mă vouă, preacucernici părinți și iubiți cântăreți din Arhiepiscopia Iașilor, vă rog: promovați cântarea în comun a credincioșilor! Căci ea nu este doar un simplu element al cultului, ci un mijloc prin care se întărește comunitatea credincioasă, se alipește inima de darul cerut sau primit și sporește iubirea față de Dumnezeu.

Dacă în trecut, Biserica a folosit cântarea comună ca armă de luptă împotriva ereziilor și ca mijloc de întărire a doctrinei ortodoxe, cu atât mai mult în vremurile noastre, când se intensifică propaganda sectară și prozelitismul, este o datorie de căpătâi a preoților de a învăța pe credincioși cântările. Prin aceasta,

³ Vezi mai jos, p. 18.

credincioșii se apropie de Dumnezeu, se unesc și transmit „fluidul care leagă suflet de suflet”⁴.

Vă îndemn să urmați recomandările Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și să așezați în rândul priorităților voastre, alături de Liturghie și predică, această lucrare de propovăduire și unitate. Chiar și acolo unde există coruri pe mai multe voci, să nu neglijați cântarea omofonă în comun, alternând-o sau oferind credincioșilor posibilitatea de a cânta împreună cântările mai ușoare.

Fie ca această carte să fie un far de lumină și un imbold pentru a împlini cuvintele Sfântului Niceta de Remesiana: „Când se cântă, să cânte toți, iar când ne rugăm, să ne rugăm toți”⁵.

Cu arhierești binecuvântări,

† **Teofan**

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

⁴ Vezi mai jos, p. 135.

⁵ Vezi mai jos, p. 131.

Cântarea liturgică comună, mijloc de întărire a unității în dreapta credință*

*Sfântul Preot Mărturisitor
Dumitru Stăniloae*

Comunitatea credincioșilor mireni participă la Liturghie privind, trăind și împărtășindu-se de lucrarea mântuitoare a lui Hristos. Iar prin toate acestea Îl slăvește și-I mulțumește, dar mai mult decât toate se roagă să-i facă parte de darurile Lui.

Cântarea îndulcește cuvintele de rugăciune și de slăvire ale credincioșilor și deci și inima celor ce le rostesc. Prin aceasta face

* Pr. Prof. Dumitru Stăniloae: *Cântarea liturgică comună, mijloc de întărire a unității în dreapta credință*, în „Ortodoxia”, XXXIII (1981), nr. 1, pp. 58-72.

mai dulce chiar conținutul rostit în chip cântător și deci persoana al cărui nume este lăudat și rugat în chip melodios. Prin aceasta cântarea lipește mai mult inima de darul cerut sau primit, sau de persoana de la care a cerut acest dar și pentru care e lăudat în chip melodios. În felul acesta sporește plăcerea sau bucuria față de darul cerut sau primit și iubirea față de persoana al cărei nume e rostit prin cântare.

Bucuria sau iubirea aceasta se manifestă în avânturi de entuziasm, în accente de duiosie, de dor, de hotărâre de a rămâne atașat persoanei căreia i se adresează cântarea și vocii ei, cu orice preț. (Aceasta se întâmplă chiar când e cântată patria, neamul, persoana iubită, satul propriu etc.) Trezirea acestor sentimente stă în legătură cu faptul că prin cântare se pun în relief adâncuri de taină, valori cu neputință de măsurat ale realităților, persoanelor și darurilor cântate. Prin cântare cel ce cântă trezește în sine o relație afectuoasă cu ceea ce formează

obiectul cântării, mai bine-zis cântarea îl pune cu ceea ce e cântat într-o relație totală prin ființa întreagă, și numai prin această relație totală a ființei care cântă se descoperă, se pune în evidență ființa întreagă a conținutului cântat, cu toată valoarea lui. Mai bine-zis, în această relație afectivă conținutul cântării e și trăit, sau experiat, sau se intră într-o unire cu el, cum nu se întâmplă în încercarea de a-l defini sau preciza numai cu rațiunea și de a-l exprima prin noțiunea ce și-o face aceasta despre el.

De aceea cântarea e modul cel mai propriu de a vorbi despre Dumnezeu, sau lui Dumnezeu, ca despre și Celui cu neputință de cuprins în noțiuni precise, limitate, și exprimat în cuvinte corespunzătoare acestor noțiuni. Dar ea e și modul cel mai propriu de a mulțumi din toată inima lui Dumnezeu, de a-L lăuda și de a ne ruga. Prin cântare trăim taina lui Dumnezeu, ne unim cu existența Lui negrăită, accentuăm prin simțire marea dorință de a ne face parte de darurile Sale. Prin cântare spunem

Temeiuri biblice și tradiționale pentru cântarea în comun a credincioșilor

Preot Profesor Ene Braniște

Cântarea este o însușire specifică ființei omenești și comună oamenilor din toate timpurile și locurile. Ea este arta cea mai expresivă, mai comunicativă și totodată cea mai plină de înrâurire asupra sufletului omenesc. Prin cântare, omul își exprimă și bucuria și durerea și dorurile, avânturile și idealurile lui. Mai ales pentru omul simplu, rămas mai aproape de natură, cântarea este nedespărțită, ca mijloc de exprimare a sentimentelor,

* Pr. prof. Ene Braniște: *Temeiuri biblice și tradiționale pentru cântarea comună a credincioșilor*, în „Studii Teologice”, VI (1954), nr. 1-2, pp. 17-33.

de ușurare și de consolare. Nimic de mirare, deci, dacă muzica a fost pusă și ea, ca toate celelalte arte, în serviciul sentimentului religios și al cultului. În temple, în sinagogi, în biserici, în locașuri de adunare și de rugăciune – orice nume ar purta ele –, credinciosul a lăudat și a cântat pe Dumnezeu sub forma psalmilor, a imnelor religioase și a cântărilor de orice fel.

În concepția creștină, prin darul cântării religioase, omul se aseamănă cu Îngerii și cu Sfinții, care și ei dau neîncetat slavă lui Dumnezeu (vezi Isaia 6, 1-4; Iov 28; Luca 2, 13; Apocalipsa 4 ș.a.). E firesc deci, ca în cultul creștin, cântarea religioasă să ocupe, încă de la început, un loc destul de important. Cu deosebire cultul ortodox folosește o bogată, variată și prețioasă producție de cântări și imne sacre, dintre care unele de origine biblică (psalmii și unele cântări, ca cea a Maicii Domnului, din Luca 1, 46-55), iar altele – cele mai numeroase – alcătuite de diferiți imnografi și melozi (poeti și compozitori), creștini, din sec. IV înainte, ca, de exemplu

Roman Melodul (Dulce-cântărețul) din sec. VI, Sf. Ioan Damaschinul (sec. VIII), Sfinții Iosif și Teodor Studitul (sec. VIII-IX) și alții.

Au și credincioșii dreptul de a cânta aceste cântări, în biserici, sau de a da răspunsurile scurte la ecteniile din cursul sfintelor slujbe („Doamne, miluiește”, „și duhului tău” etc.), alături de clerici și de cântăreți, sau nu? Este justificată, din punct de vedere canonic și ortodox, participarea credincioșilor la cântarea liturgică? Are ea suficiente temeiuri în Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție, precum și în practica de cult a trecutului creștinătății?

Aceasta este întrebarea la care vrem să dăm răspuns, în cele ce urmează.

După Primul Război Mondial, când s-au făcut la noi primele încercări de a se introduce cântarea în comun a credincioșilor în biserică, unii tradiționaliști extremiști au privit aceasta ca o inovație sectară sau ca un împrumut din metodele de lucru ale neoproteștanților. De aceea, asemenea încercări au fost întâmpinate

Cântarea în comun a poporului în Biserică*

Profesor Nicolae Lungu

Participarea activă a poporului la slujba Sfintei Liturghii este o problemă care interesează în cel mai înalt grad Biserica noastră.

Cântarea în comun a poporului, în biserică, s-a dovedit a fi unul din mijloacele cele mai potrivite pentru a aduce pe credincioși la sfintele slujbe. De la instituirea ei, slujba Sfintei Liturghii are caracterul de rugăciune în comun. *Cu pace Domnului să ne rugăm, sau Să zicem toți, din tot sufletul și din tot cugetul...* etc. sunt

* Prof. Conf. N. Lungu: *Cântarea în comun a poporului în Biserică*, în „Studii Teologice”, III (1951), nr. 1-2, pp. 28-35.

îndemnuri care brăzdează slujba Sfintei Liturghii și care implică participarea tuturor credincioșilor la rugăciune și cântare.

Cântarea în comun a credincioșilor în Biserica Ortodoxă a cunoscut culmi nebănuite în trecut. Este de ajuns să amintim de nivelul înalt la care ajunsese organizarea cântării omofonale (la unison) în comun, fie ea sub forma responsorială, fie, mai ales, sub forma antifonală, pe timpul marilor muzicanți ai creștinismului, Sf. Efrem Sirul, Sf. Ambrozie al Milanului și Sf. Ioan Gură de Aur, ca să nu mai fie nevoie să arătăm, că această cântare în comun s-a practicat întotdeauna în creștinism și că nu este o inovație a timpurilor noastre și, cu atât mai puțin, o manifestare cu caracter sectar sau protestant.

Din contră, aceasta a fost forma adevărată a săvârșirii Sfintei Liturghii, de la începutul instituirii ei și sub această formă se găsește practică și azi în foarte multe din bisericile țării noastre și cu deosebire în Ardeal. Or, este